

SOFI ANDERSON

Dobitnica nagrada Indie Book Award i Wales Book of the Year

Devojčica Medvedica

Propolis
BOOKS

Sofi Anderson

Devojčica
Medvedica

P OHVALE:

„Obožavam ovu knjigu! Uzvišeno pripovedanje, savršeni krajolik i Mišolovka (lik koji može da se meri s Repičepom).”

Hilari Makaj, autorka knjige *Skajlarkov rat*

„Utemeljena u drevnim bajkama koje se čine posebnim i istinitim i kao da blistaju stvarnom magijom ljubavi i pripadanja, ova priča je dragulj. Prelepa od početka do kraja.”

Ketrin Dojl, autorka knjige *Ostrvo Čuvara* oluje

„Predivno prepričavanje mnogih narodnih priča, pažljivo utkanih srebrnim nitima Jankinog ličnog putovanja. Priča svetluca od šumske čarolije i moći bajki, ali srcem je veoma u stvarnom svetu.”

Seri Bernel, autorka knjige *Devojka s ajkulnim zubima*
„Devojčica Medvedica čini se bezvremena i neophodna, puna nežno ispričanih lekcija u vezi s pripadanjem, domom i divljinom. Čudesna priča koja će osvajati čitaoce u generacijama što dolaze.”

Kiran Milvud Hargrejv, autorka *Devojčica od mastila i zvezda*

„Epska fantastična avantura s princezama, zmajevima, čak i s kućom na pilećim nogama.”

Fiona Nobl, časopis *The Bookseller*

*Za mog muža Nika i naše najmlađe mладунче Ertu
Zato što su me držali za ruku na putu kroz šumu*

Naziv originala:

The Girl who Speaks Bear

Sophie Anderson

First published in the UK in 2019 by Usborne Publishing Ltd. Usborne House, 83-85 Saffron Hill, London, EC1N 8RT, England, www.Usborne.com

Text copyright © Sophie Anderson, 2019

The right of Sophie Anderson to be identified as the author of this work has been asserted by her in accordance with the Copyright, Design and Patents Act, 1988.

Cover illustrations reproduced by permission of Usborne Publishing Limited

Illustrations by Kathrin Honesta © Usborne Publishing, 2019

Translation © 2021 za srpsko izdanje Propolis Books

Sva prava zadržana.

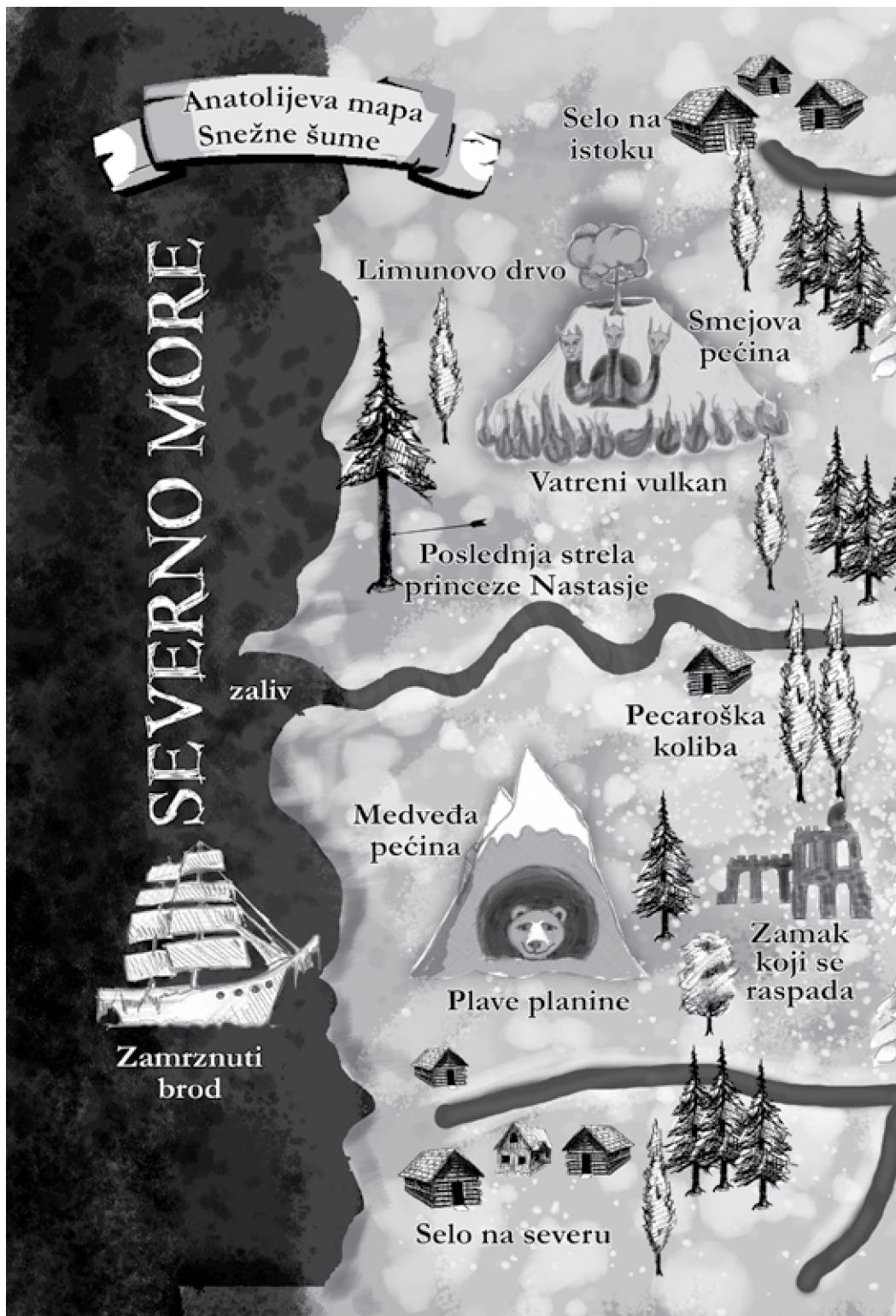
Preštađavanje i umnožavanje zabranjeno u delovima i u celini.

Sofi Anderson

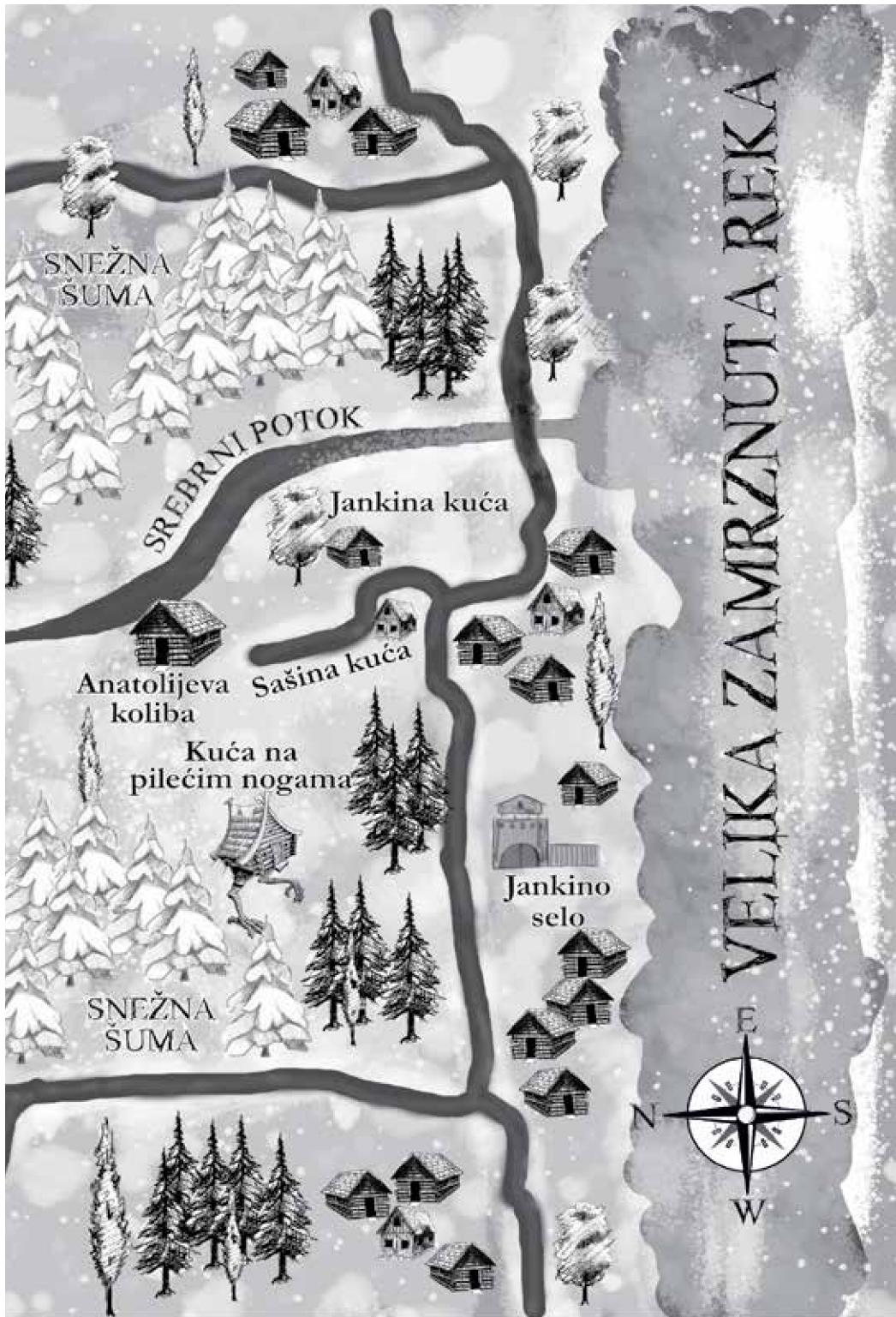
Devojčica Medvedica

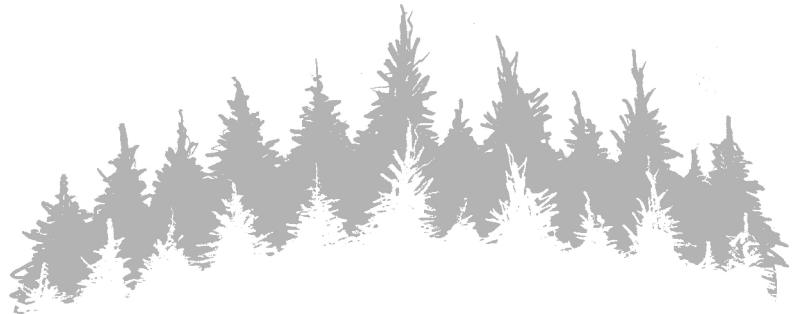
Prevod s engleskog: Nikola Petaković

VELIKA ZAMRZNUTA REKA

PROLOG

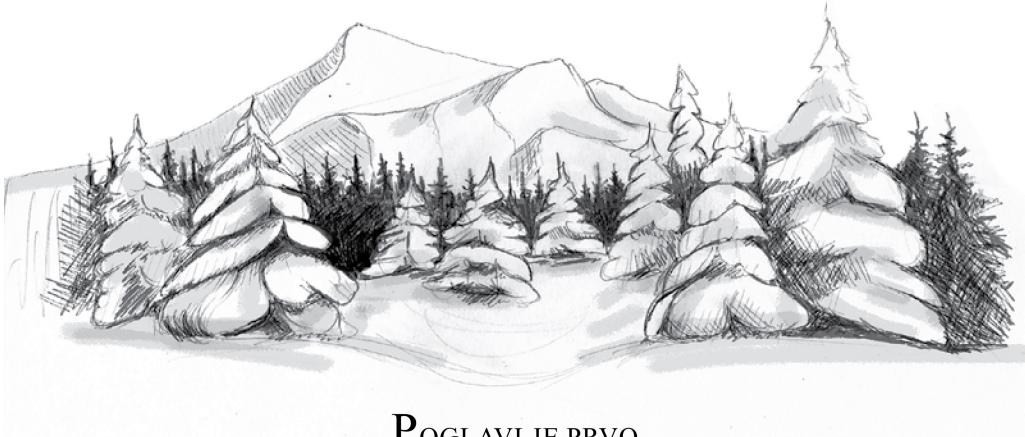
Sećam se medvedice koja me je odgajila. Zabijanja lica u njen topli stomak. Ogoromnih krvnenih šapa kako me štite od snega koji ujeda. Sećam se njenog dubokog hrkanja u tihoj zimi i oblacima zamagljenog daha koji miriše na bobice i pinjole.

Moja usvojiteljka Mamočka kaže da sam imala oko dve godine kada me je pronašla ispred medveđe pećine. Priča da sam stajala gola u snegu, ali toplih roze obraza i širokog osmeha. Došla sam pravo do nje, pružila ruke u vazduh i tih zamumlala. Mamočka me je podigla, a ja sam spustila glavu na njeno rame, obavila noge oko njenog struka i momentalno zaspala. Kaže da je istog trenutka znala kako nam je suđeno da budemo zajedno. Ali ako ne znam odakle dolazim, kako mogu biti sigurna gde pripadam?

Mamočka je zavirila u pećinu tražeći tragove u vezi s tim ko sam ili ko bi mi mogli biti roditelji, ali tamo je bila neka stara medvedica u zimskom snu. Ne želeći da je uz nemirava, Mamočka se iskrala i odnela me do svog doma na obodu Snežne šume.

Obožavam da živim s Mamočkom. Ona je majka kakvu sam samo mogla da poželim, ali često mi misli odlutaju ka medvedicima. Pitam se da li me se seća. Možda joj čak i nedostajem. Mislim na medvedicu skoro isto koliko i na svoje prave roditelje. One koji su me sigurno izgubili ili ostavili u šumi.

Volela bih da jednog dana pronađem priču o svojoj prošlosti i nadam se da je u pitanju nešto čarobnije od toga da sam neželjena i napuštena kao beba. Nadam se da je to priča puna čuda, da objašnjava ko sam i zašto sam drugačija, zašto čujem drveće koje šapuće tajne i zašto uvek osećam kako me šuma privlači.

P OGLAVLJE PRVO

JANKA MEDVEDICA

Zovu me Janka Medvedica. Ne zbog toga gde sam pronađena, samo par ljudi je znalo za to. Zovu me tako zato što sam velika i snažna.

Viša sam od svih drugih dvanaestogodišnjaka, pa i od većine odraslih. A snažnija sam od svih. Čak i od drvoseča i ledosekača i od nekoliko lovaca-sakupljača koji su dovoljno hrabri da urone u Snežnu šumu.

Oko sto ljudi živi tamo, u selu na severnom obodu šume. A sada su svi oni nagurani na trgu i spremaju se za sutrašnji festival.

Sneg iskri i uzbuđenje šišti u vazduhu. Selo je duže od šest meseci bilo zarobljeno žestokom hladnoćom zime. Ali sutra se obeležava početak Velikog to-

pljenja. Velika zamrznuta reka će se raskraviti i Snežna šuma izgubiće svoj beli pokrivač. Moći će da lutam ispod sveže ozelenelog drveća. Neću odlutati daleko, Mamočka brine ako to uradim. Međutim, sama misao na to da stojim ispod vrba koje se ljučaju i borova koji cvokoću čini da me obrazi peckaju od sreće.

Ljudi me zovu da im pomognem dok prelazim preko trga. Zastajem da pridržim drvene grede kako bi ih stolari sastavili za binu za festivalsku priredbu. Pomažem da se u zamrznutu zemlju zabiju stubovi za nadmetanje u penjanju. I izvlačim škriputave sanke iz zaleđene reke, prepune blokova leda za ledenu tvrđavu. Tvrđava je već visine seoske sale, ali deca se i dalje pentraju preko njenih svetlucavih zidova, podižući ih još više.

Konačno stižem do centra trga, gde moj najbolji prijatelj Saša slaže drva za festivalsku lomaču.

– Hej, Saša – nasmešim se i mahnem.

– Hej, Janka – Saša uzvrati osmehom ispod svoje velike krznene kape. Najbolji smo prijatelji još otkad sam ga izvukla iz kopriva, kad sam ja imala tri, a on pet godina. Istrljala sam mu ožarena mesta lišćem zelja i

pitala ga da se popne na drvo sa mnom. Mamočka kaže da je to bilo prvi put da sam progovorila.

Saša je visok i nogat kao čaplja. Sve do ove zime gledali smo se oči u oči, ali nakon tog poslednjeg ubrzanog rasta mogu da vidim iznad njegove glave. Nisam mogla zamisliti da će ovogliko da narastem i nisam si-gurna da će se ikada na to navići.

– Hoćemo li poneti ovo zajedno? – Saša podiže jedan kraj dugog, odsečenog drveta.

– Mogu ja to sama – nabacim deblo na svoje rame i stopala mi urone duboko u sneg. Saša podigne jedno manje deblo i krenemo jedno pored drugog do gomile za lomaču.

Vanja, Sašin najmlađi rođak, pojuri ruku punih grančica. Značajno me pogleda, razrogačenih očiju.

– Jaka si kao medvedica, Janka.

Spustim deblo na gomilu i nasmešim se. Ne smeta mi da se moja snaga poredi s medveđom. Ne zaista. Ali me podseća na to koliko sam drugačija, i to ne samo u veličini i snazi.

Svi ostali iz sela rođeni su ovde, kao i njihovi roditelji i preci. Oni nose krznene kapute nasleđene od

pradedova i spavaju pod čebadima koju su isplele prababe. Ali ja ne znam gde sam rođena, niti ko su moji pravi roditelji, niti kako sam završila u medveđoj pećini. Činjenica da sve to ne znam kao da stvara u meni rupu koja se malčice proširi svake godine.

Podižem još jedno deblo na rame i odbacujem te zimske misli. Uskoro će gomila biti visoka kao ja, nasmešim se zamišljajući koliko će biti vrela sutra kad je zapale.

Saša se smeje s grupom dece koja je sišla sa ledene tvrđave. Kapa mu je u rukama i njegova tršava kosa štrči na sve strane. Prepoznajem sve u grupi. Ima oko dvadesetoro dece u selu i svi idemo u istu školu, kao i uvek, pa ne bi trebalo da se osećam neprijatno u njihovom prisustvu. Ali se spotaknem dok prilazim, a onda se nervozno nasmešim. Izgleda da niko ne primećuje. Možda zato što su zauzeti pravljenjem planova za sutra. Ili možda zato što mi je glava na toliko većoj visini od njihovih. Trudim se da se pogrem i savijem kolena, ali i dalje se ne uklapam u grupu. Osećam se kao ptica kukavica u gnezdu carića.

Bledo, sivo nebo tamni i mraz se oseća u vazduhu.

Zimi se možda bliži kraj, ali toplina proleća još uvek se čini dalekom. Uvek je ovako. Sneg koji se topi na suncu ponovo se smrzava u sumrak, pa su noći pune leda i glečerski oštreti.

Zeba proleće tako blizu da mi njeno perje mazi obraz. Podiže se visoko i odlazi u pravcu šume. Odavde mogu da vidim samo par vretenastih vrhova stabala, ali imam osećaj kao da su to debeli kanapi koji mi vuku srce k sebi. Nađem se gotovo na vrhu brda koje se izdiže iznad sela pre nego što shvatim da sam odlutala od ostalih.

Saša me sustiže i lupa po ruci dok upada u moj trag.

– Zašto to? – uzvraćam udarac što nežnije mogu, ali on se ipak zanese.

– Pokušavam da steknem početnu prednost – Saša izvlači sečiva, kači ih za potpetice cipela i tako ih pretvara u klizaljke. – Da se trkamo do moje kuće?

– Da! – raspoloženje mi se popravi, a onda se sneveselim setivši se da nemam na sebi odgovarajuće cipele za klizanje. Prerasla sam ove zime tri para cipela i ne mogu podneti da ih se još pravi za mene. To

me plaši, razmišljanje o tome koliko sam narasla ove godine: toliko brže nego prethodnih godina da noću imam bolove u nogama. Potražim po džepovima, pa uzdahnem. – Zaboravila sam sečiva.

– Opet? – Saša prostenje.

– Ne smeta mi da se klizaš bez mene.

Stanem navrh brda. Stazu ovde prekriva trag leda koji se pruža skroz do Saštine kuće, a potom do Mamčkinih vrata. Znam da Saša voli da se kliza po ledu, graciozan kao labud. Ali sada ne kači sečiva za cipele.

– Hajdemo onda kroz šumu – skakuće do čvorovatog starog bresta na koji smo se penjali kad smo bili mali. Iza njega postoji staza koja vijuga između drveća i pravi serpentine na putu do naših bašta. Uvek sam više volela da se vraćam tim putem i Saša to zna. Obuzima me toplina. Saša je zaista najbolji prijatelj.

Ulazak u Snežnu šumu je kao ulazak u neki drugi svet. Visoko, visoko drveće čini da se osećam malom. Pecka me u glavi i čula mi se bude.

Ponekad se u šumi osećam tako blizu priči o svojoj prošlosti da gotovo mogu da je čujem u vetru.

– Jesi li uzbudena zbog festivala? – pita me Saša,

a oči mu blistaju.

Klimnem glavom, razmišljajući o stvarima u kojima uživam na festivalu: igrama, muzici i predstavama, trkanju na sveže zaledenim nizbrdicama sa Sašom i trčanju kroz vatreni laverint do Mamočke.

Vatreni laverint ne uključuje pravu vatu. Ogromne plahte valovite svile, isečene i obojene da liče na plamenove, razvlače se po bini. Na kraju večeri svi trče kroz njih, smejući se kada se upetljaju ili izgube među plahtama, i pojavljuju se zažarenih lica.

Prvi put kad sam prošla kroz vatreni laverint, sa tri ili četiri godine, bila sam uplašena, pa je Mamočka stajala s druge strane i mahala mi da pridem. Više se ne plašim, ali ona i dalje stoji s druge strane kad protrčavam.

– Ne mogu da dočekam igru opsade – nestrpljiv je Saša. – Jesi li videla koliko je visoka ledena tvrđava ove godine?

– Viša od seoske hale – promrmljam, dekoncentrišana zvucima šume. Sagnem se ispod grane i sneg se otrese na zadnji deo mog vrata.

Šuma upada u razna raspoloženja, a u ovom tre-

nutku je nemirna, uz sneg koji kaplje i ptice koje cvrkuću, životinje koje trčkaraju uz drveće i jurcaju kroz tunele ispod snega.

Saša nastavlja o igramama, ali ja ne mogu da se usredsredim. Osećam se napeto, kao da šuma pokušava nešto da mi kaže.

– Janka?

– Izvini. Molim?

– Jesi li opet slušala drveće? – Saša se nasmešio.

– Da li ti je već jednom reklo ko si?

Krv mi navali u obraze. Saša i ja smo uvek pričali jedno drugom sve. Sad bih ponekad volela da ne zna koliko o meni. Na primer to kako čujem stvari u šumi i koliko se pitam u vezi sa svojom prošlošću.

– Da te zovem sutra? – pita me.

– Sutra pomažem Mamočki da odnese svoje lekove na trg i da postavi štand. Polazimo u zoru.

– Doći će da pomognem.

– Ne moraš.

– Želim. Moji roditelji idu po babu i dedu, tako da sam ujutru svakako sâm.

Saša otrči do svoje bašte.

– Vidimo se sutra.

Odlazim do Mamočkine i svoje bašte i zadržavam se ispod borova na samoj ivici kako bih bila blizu šume još koji trenutak.

Naša bašta, kao i Sašina, ulivala se pravo u šumu, bez ikakve ograda ili kapije koja bi ih razdvajala. U ovom trenutku to je ravna ploča od snega, ali nakon Velikog topljenja ćemo uzorati zemlju i posejati semenke. Do momenta kad nastupe dugi letnji dani, ona će eksplodirati u bojama; voće, cveće i stotine biljaka plesaće s pčelama i leptirima.

Biljke su Mamočkini izvori prihoda. Ona ih bere, suši, melje i pravi od njih sve vrste lekova. Kad god nisam dobro, ona ima tonik ili čaj da mi bude bolje. Ove zime je čak napravila posebnu mast, samo za mene, kad sam se požalila da me stopala bole od suviše brzog rasta.

Ljudi kažu da Mamočka može da izleči bilo šta; da bi mogla, ako bi poželela, da izleči nebo od krvarenja pri zalasku sunca zato što ima mudrost Snežne šume u sebi. I sama Mamočka se čini kao šuma, žestoka i nežna u isti mah. Ruke su joj glatke ali čvrste, poput mlade

kore. Kosa joj je tamna, poput senki između borova. A miris joj je sladak kao cvetovi limuna.

Dok je bila mlađa, Mamočka je zalazila duboko u šumu, sakupljajući divlje bilje i bobice za svoje lekove. Tako je i mene pronašla kod medveđe pećine. Ali ovih dana ona ostaje u selu i uzgaja u svojoj bašti sve što joj je potrebno.

Kao i svi drugi u selu, i ona kaže da je u šumi opasno i da je sada njen najvažniji posao pobrinuti se da ja budem bezbedna. Volela bih da me pusti da samo malo više istražujem, ali ona tvrdi kako bih mogla da se izgubim, smrznem ili da me može napasti neki od mnogih predatora koji vrebaju između drveća.

Pogled mi privuče nešto roze na snežnoj grani. To je još jedan debeli, okrugli mužjak zebe. Nasmešim mu se, gurnem ruku u džep i izvučem nekoliko suncokretovih semenki koje uvek nosim sa sobom za ptice. Ispruživši ruku otvorenog i nepomičnog dlana punog semenki, zviznem tiho i žalosno.

Mužjak zebe nakrivi glavu i krene niz granu. Onda odskoči i doleprša mi na ruku.

– Janka!

Dah mi zastane u grlu. Sigurna sam da je mužjak
zebe rekao moje ime.

– Janka! – ponovo se oglasila ptica. – Janka Medvedice! Vrati se u šumu!

Zurim u njega otvorenih usta. Čula sam njegove
reči kao poj ptica, ali u mom umu one su imale smisla.
Približim mu se, hrabreći ga da kaže još nešto.

Ali malene šape pojuriše uz leđni deo mog kaputa
od jelenske kože i Mišolovka, naša kućna lasica, poleti
s mog ramena i skoči pravo na malu pticu.

Zeba odleprša na vreme i Mišolovka skoči na moj
dlan, zbog čega sve semenke spadoše u sneg. Uvija mi
se oko zgloba i gleda me bez osećaja krivice, obilizu-
jući usne.

Namrštim se na njega i odmah nem glavom.

– Volela bih da ne loviš ptice koje hranim. Zar
nema dovoljno miševa za tebe u kući?

Mišolovka se strese, nadignuvši krvno, a onda sko-
či na zemlju i potrči nazad preko bašte – samo bakarni
trag naspram snega. Krvno Mišolovke ne pobeli zimi,
kao kod drugih lasica, zato što on živi pored vatre.

Mamočka zakuca na kuhinjski prozor.

– Sbiten? – izgovori tu reč držeći moju omiljenu žutu šolju. Nasmešim se i klimnem glavom, osetivši toplinu od same pomisli na vruć, medan napitak.

Bacim pogled u pravcu u kojem je odleteo mužjak zebe, ali on je nestao. Kažem sebi kako sam umislila da ga razumem, ali moje srce zna istinu. Vrhovi krošnji šapuću, a sneg kaplje tajne. Osećam privlačenje šume, najsnažnije dosad. Negde duboko u tami drveća krije se tajna moje prošlosti.

Srce mi poskoči i prsti na nogama se trznu. Otresem sneg sa svojih čizama, otresem i kaput, ali ne mogu da se oslobođim nemira u nogama. I dok se vrata za mnom zatvaraju, ponovo čujem mužjaka zebe negde u daljini.

– Janka Medvedice! Vrati se u šumu! Ovde padaš!

**Zovu me Janka Medvedica.
Ne zbog mesta na kom sam pronađena,
jer tek nekoliko ljudi zna za to.**

Bila sam veoma mala kad su me pronašli u medveđoj pećini.
Odgajila me je Mamočka.

Ljudi u selu su se sašaptavali i čudno me zagledali.
Pravila sam se da to ne čujem i ne vidim. Da me ne pogađa.
Zato sam krenula na put da saznam odakle sam. Ko me je i
zašto ostavio, i to baš u pećini medveda.

Prešla sam zaledene reke i spaljene planine.
Pronašla sam odgovore.
Ali i čopor kom zapravo pripadam...

„Utemeljena u drevnim bajkama koje se čine posebnim i istinitim i kao da blistaju stvarnom magijom ljubavi i pripadanja, ova priča je dragulj.“

Ketrin Dojl, autorka knjige Ostrvo Čuvara oluje

ISBN 978-86-80802-62-6

9 788680 802626

